

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра зарубіжної преси та інформації

*Присвячено випускникам
факультету журналістики,
які віддали своє життя за Україну*

До 70-річчя факультету журналістики

МЕДІАДИСКУРС ВІЙНИ: український та закордонний досвід

*Монографія
Науковий редактор професор Мар'ян Житарюк*

MEDIA DISCOURSE OF WAR: Ukrainian and foreign experience

Monograph

Львів • Lviv
2025

<https://doi.org/10.30970/mdw.2025>
УДК 070.447(477+100):355.4"20"

Автори:

Тарас Балда, Йосип Лось, Тарас Лильо, Сергій Смірнов, Андрій Мельник, Юрій Мельник, Мар'ян Житарюк, Тетяна Хоменко, Мар'ян Лозинський

Рецензенти:

Йоанна Гетка, *д-р габіліт., проф., директ. Інституту між-культурних студій Центрально-Східної Європи Варшавського університету;*

Ігор Павлюк, *канд. філол. наук, д-р наук соц. комун., пров. наук. співроб. Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України;*

Лідія Сніцарчук, *д-р наук соц. комун., проф., заст. ген. дирек-тора з наук. роб. ЛННБ ім. В. Стефаника*

Рекомендовано до друку Вченою радою

Львівського національного університету імені Івана Франка
28 лютого 2025 р., протокол № 78/2

Медіадискурс війни: український та закордонний досвід : монографія / [Мар'ян Житарюк, Тарас Балда, Тарас Лильо та ін.] ; наук. ред., упорядк., вступ, висновки проф. М. Житарюк. Веб-версія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 296 с.

ISBN 978-617-10-0904-2

У монографії проаналізовано історичні передумови російсько-української війни, зокрема крізь призму міжнародної політики, конкретні приклади інформаційного спротиву, генезу інформаційної безпеки, значення мас-медіа у формуванні суспільної думки на національному та закордонному досвіді, запропоновано нові підходи осмислення інформаційної боротьби.

Монографія може зацікавити науковців, журналістів-практиків, студентів, політиків та всіх, хто зацікавлений у глибокому осмисленні ролі інформаційного середовища в контексті сучасної агресії росії проти України.

УДК 070.447(477+100):355.4"20"

© Кафедра зарубіжної преси та інформації, 2025

© Львівський національний університет імені Івана Франка, 2025

© Мар'ян Житарюк, Тарас Балда, Тарас Лильо та ін., 2025

ISBN 978-617-10-0904-2

Зміст

Передмова.....	7
----------------	---

Історичні та суспільно-політичні передумови екзистенційної війни в Україні

Українське питання у внутрішній та зовнішній політиці США крізь призму видань української діаспори (<i>Тарас Балда</i>)	21
УДК [070.4:002](73=161.2):[323+327](73)	

Межі пізнання: дещо про геноцид, що його здійснює сучасна Росія... (<i>Йосип Лось</i>)	52
УДК 070.447(477):[327.5:341.485](470+571-651.1)"20"	

«Держава, яка може існувати лише завдяки завоюванням» (Кюстінівська «росія 1839 року» як ключ до розуміння сучасної росії) (<i>Тарас Лильо</i>)	65
УДК 070.447:321.6(470+571-651.1)"18/20"	

Інформаційна безпека України (документи, події, дати) (<i>Сергій Смірнов</i>)	107
УДК [070.13:004.056](477)(09)	

Медіадискурс російсько-української війни за кордоном

Від «не нашої справи» до «морального обов'язку»: сприйняття російсько-української війни в американській консервативній публіцистиці (<i>Андрій Мельник</i>)	144
УДК [070-028.78:172.034.3](73):355.4(470+571-651.1:477)"20"	

Пропагандистська функція топонімів у Східній Європі (комунізація, декомунізація, російсько-українська війна) (<i>Юрій Мельник</i>)	177
УДК 070.447:[81'373.21'272:32:316.658](4-11)"20"	

Медіадискурс війни в Україні

Професійний обов'язок журналіста і громадянський обов'язок воїна в умовах війни за незалежність України (<i>Мар'ян Житарюк</i>)	211
УДК [070.11-051:172.034.3-057.36]:355.4(470+571-651.1:477)	

Стратегічні наративи ЗМІ в умовах російсько- української війни: динаміка інформаційного спротиву (<i>Тетяна Хоменко</i>).....	238
УДК 070.447:[008-047.86(477):355.4]"20"	

Тематично-змістовий огляд періодичної преси в умовах російсько-української війни (на прикладі газет Донеччини та Чернігівщини) (<i>Мар'ян Лозинський</i>)	256
УДК [070.447:050](477.6+477.51):355.4(470+571-651.1:477)"20"	

Висновки	263
-----------------------	------------

Використана література	269
-------------------------------------	------------

Інформація про авторів	292
-------------------------------------	------------

Contents

Introduction.....	7
--------------------------	----------

Historical and socio-political prerequisites of the existential war in Ukraine

The Ukrainian question in the domestic and foreign policy of the United States through the prism of publications of the Ukrainian diaspora (<i>Taras Balda</i>)	21
УДК [070.4:002](73=161.2):[323+327](73)	

The limits of knowledge: something about the genocide that modern Russia is committing... (<i>Yosyp Los</i>)	52
УДК 070.447(477):[327.5:341.485](470+571-651.1)"20"	

«A state that can exist only through conquests» (Kyustin's «Russia of 1839» as a key to understanding modern Russia) (<i>Taras Lylo</i>)	65
УДК 070.447:321.6(470+571-651.1)"18/20"	

Information Security of Ukraine (Documents, Events, Dates) (<i>Serhii Smirnov</i>)	107
УДК [070.13:004.056](477)(09)	

Media discourse of the russian-Ukrainian war abroad

From «None of Our Business» to «Moral Duty»: Perception of the Russian-Ukrainian War in American Conservative Journalism (<i>Andriy Melnyk</i>)	144
УДК [070-028.78:172.034.3](73):355.4(470+571-651.1:477)"20"	

Propaganda Function of Toponyms in Eastern Europe (Communization, Decommunization, Russian-Ukrainian War) (<i>Yuriy Melnyk</i>)	177
УДК 070.447:[81'373.21'272:32:316.658](4-11)"20"	

Media discourse of the war in Ukraine

Professional duty of a journalist and civil duty of a soldier in the conditions of the war for the independence of Ukraine (<i>Marian Zhytariuk</i>).....	211
УДК [070.11-051:172.034.3-057.36]:355.4(470+571-651.1:477)	

Strategic narratives of the media in the context of the Russian-Ukrainian war: the dynamics of information resistance (<i>Tetyana Khomenko</i>)	238
УДК 070.447:[008-047.86(477):355.4]"20"	

Thematic and content review of the periodical press in the conditions of the Russian-Ukrainian war (on examples of newspapers of Donetsk and Chernihiv regions) (<i>Marian Lozynsky</i>)	256
УДК [070.447:050](477.6+477.51):355.4(470+571-651.1:477)"20"	

Conclusions	263
--------------------------	------------

Literature used.....	269
-----------------------------	------------

Information about the authors	292
--	------------

Передмова

Російсько-українська війна, яка переросла з гібридних форм у відкриту агресію 2014 р. і повномасштабне вторгнення у 2022 р., змусила українську владу, представників європейських та світових лідерів переосмислити геополітичні виклики і стратегії, а українських і закордонних журналістів – її висвітлювати.

За цей час трапилося дуже багато подій, публікацій, частину з яких викладачі кафедри зарубіжної преси та інформації (М. Житарюк, Й. Лось, Т. Лильо, Т. Хоменко, Ю. Мельник, А. Мельник, Т. Балда і С. Смірнов), а також в. о. завідувача кафедри теорії і практики журналістики М. Лозинський, спробували осмислити і впорядкувати в межах виконання наукової теми «Проблематика сучасної зарубіжної журналістики в контексті аксіологічних домінант» (номер державної реєстрації: 0121U110156).

Монографія колективу авторів **«Медіадискурс війни: український та закордонний досвід»**, крім передмови, висновків і списку літератури, має три глави: **«Історичні та суспільно-політичні передумови екзистенційної війни в Україні»**; **«Медіадискурс російсько-української війни за кордоном»**; **«Медіадискурс війни в Україні»**.

Автори першої глави (Тарас Балда, Йосип Лось, Тарас Лильо і Сергій Смірнов) дослідили: українське питання у внутрішній та зовнішній політиці США крізь призму видань української діаспори; геноцид сучасної росії; книжку «росія 1839 року» Астольфа де Кюстіна як ключ до розуміння сучасної рф); інформаційну безпеку України в документах, подіях, датах.

Автори другої глави монографії (Андрій Мельник і Юрій Мельник) репрезентують сприйняття російсько-української війни в американській консервативній публіцистиці та пропагандистську функцію топонімів у Східній Європі (комунізація, декомунізація, російсько-українська війна).

У третій главі монографії (Мар'ян Житарюк, Тетяна Хоменко, Мар'ян Лозинський) автори розмислюють над професійним обов'язком журналіста і громадянським обов'язком воїна в умовах війни за незалежність України; окреслюють стратегічні наративи ЗМІ в умовах російсько-української війни крізь динаміку інформаційного спротиву; роблять тематично-змістовий огляд періодичної преси в умовах російсько-української війни (на прикладі газет Донеччини та Чернігівщини).

У розділі **«Українське питання у внутрішній та зовнішній політиці США крізь призму видань української діаспори»** Тарас Балда проаналізував ставлення Адміністрації США до української проблематики в різні часові проміжки й окреслив низку причин та наслідків такої поведінки, зокрема, щодо рівня та обсягу такої підтримки України з боку США, які не задовольняють як керівництво нашої держави, так і багатьох пересічних громадян, котрі справедливо вважають, що такої допомоги замало, аби вийти переможцями у цій війні. На думку Т. Балди, нерішучість США, підтримка України через «але» зумовлені певними тенденціями щодо українського питання, які формувалися в Білому домі впродовж десятиліть. До такого висновку автор дійшов на основі аналізу зовнішньої та внутрішньої політики США щодо українського питання загалом й російсько-української війни зокрема крізь призму українських діаспорних видань. Т. Балда зазначає, що автори українських часописів об'єктивно й виважено підходили до аналізу заяв та закликів з боку чільних урядовців США і претендентів на президентську посаду під час виборчих перегонів, порівнювали їх з реальними політичними кроками та діями.

Йосип Лось у розділі монографії **«Межі пізнання: дещо про геноцид, що його здійснює сучасна Росія...»** з'ясовує тенденції публіцистичного аналізу взаємовідносин росії та України внаслідок тотальної агресії путінського режиму. На думку професора, людська свідомість не завжди предметно може досягнути довгострокові наслідки втручання

особистості чи державних структур у начебто відшліфований світовий порядок денний. Через політиканство путінської росії, знання як сила втратило своє первинне значення. Фахівці країн-партнерів, зокрема, Олександр Михеда, які на основі багатьох факторів оцінюють злочинні дії сучасних ординців проти України, слушно оперують поняттям «геноцид».

Розділ монографії **«Держава, яка може існувати лише завдяки завоюванням» (Кюстінівська «росія 1839 року» як ключ до розуміння сучасної росії)** – це аналіз основних характеристик російської вдачі та дійсності у листах французького мандрівника, маркіза Астольфа де Кюстіна, які увійшли до книжки «Росія 1839 року». У своєму дослідженні Тарас Лильо акцентує на постаті Кюстіна, мотивації його подорожі та особливостях написання книжки після побаченого. Зокрема, йдеться про дилему і навіть внутрішній журналістський конфлікт між вдячністю (в росії французів гостинно прийняли) та обов'язком написати правду. Особливу увагу звернено на контрасти між очікуванням французів, який поїхав до росії у пошуках додаткових аргументів на користь абсолютної монархії, та побаченим у російських містах (Петербург, Москва, Ярославль).

За допомогою вивчення образу росії середини XIX ст. на основі праці Кюстіна, Т. Лильо спробував визначити динаміку і статику ціннісних орієнтирів росіян за останні майже двісті років, тобто з'ясувати, наскільки сучасна росія нагадує росію часів царя Ніколая I. Т. Лильо також акцентує на основних рецепціях праці Кюстіна у французькому суспільстві та в росії (тут заборонили друк книжки), подає реакцію на книжку деяких відомих українців, які проживали в тодішній російській імперії та на Заході.

У розділі монографії **«Інформаційна безпека України (документи, події, дати)»** Сергій Смірнов показує генезу поняття гібридної війни, її інформаційної складової та форми протидії і забезпечення інформаційної безпеки в офіційних документах, акцентує на тому, що реальне усвідомлення важливості інформації та інформаційної безпеки України

відбулося не одразу, а протягом тривалого часу. Доктрину інформаційної безпеки України було ухвалено 2017 року, на третьому році війни – після анексії Криму і окупації частини території в Донецькій та Луганській областях. Автор показує, як змінювалися розуміння, завдання і цілі «інформаційної безпеки» як державної політики на основі офіційних документів, ухвалених з 1991 р. Хронологію документів та їхні основні характеристики поєднано з основними критичними подіями новітньої історії України, російсько-українських відносин та подій в рф. Такий підхід дозволяє виявити трансформацію поняття інформаційної безпеки в контексті подій, поточних інтересів та стану країни, демонструє рівень усвідомлення власної суб'єктності вдома і у світі.

Главу монографії **«Медіадискурс російсько-української війни за кордоном»** розпочинає розділ Андрія Мельника **«Від «не нашої справи» до «морального обов'язку»: сприйняття російсько-української війни в американській консервативній публіцистиці»**. Тут дослідник акцентує на тому, що важко заперечити вплив американських публічних інтелектуалів на формування політичних стратегій. Особливо це помітно у зовнішній політиці. Російсько-українська війна стала темою для багатьох коментарів представників різних політичних сил США. З перших днів повномасштабного вторгнення особливий резонанс викликали погляди крайньо правих та лівих авторів, які ставили під сумнів загальноприйняті наративи, висловлювали скепсис щодо допомоги Україні і виправдовували російську агресію. Їх часто підхоплювала і поширювала російська пропаганда, прагнучи похитнути підтримку України з боку західних союзників.

А. Мельник пропонує огляд коментарів впливових американських консервативних публіцистів щодо причин та перебігу російсько-української війни. Увага до цієї теми зумовлена насамперед тим, що наприкінці 2024 року консервативні сили у США – представники Республіканської партії – отримали більшість в обох палатах Конгресу, а Дональд Трамп вдруге

став президентом. Тому у розділі розглянуто погляди як тих консервативних інтелектуалів, які звинувачують у війні західний експансіонізм, ціннісну деградацію і висловлюють скептичні щодо американської допомоги Україні заяви (Джордан Пітерсон, Джон Міршаймер, Патрік Б'юкенен), так і тих, хто виступає за допомогу Україні з прагматичних міркувань (Бен Шапіро) та з мотивів захисту західних цінностей і ліберального світового устрою (Джона Голдберг, Роберт Каган).

У розділі монографії **«Пропагандистська функція топонімів у Східній Європі (комунізація, декомунізація, російсько-українська війна)»** Юрій Мельник зробив спробу розглянути топонімічний текст країн Східної Європи з погляду пропаганди. Автор узяв до уваги три переломні етапи в історії регіону: комунізації (в основному – після 1945 р.), декомунізації (1989-91 рр.) та російсько-української війни (з 2014 р. та з особливою інтенсивністю – з 2022 р.). Країни Східної Європи обрали різний шлях розвитку після того, як отримали свободу. Одні, як Чехія, Польща або Естонія, переорієнтували свої топонімічні тексти із пропагування комуністичних ідей та прославлення комуністичних героїв на принципово новий пропагандистський меседж, переважно орієнтований на національні цінності, національну героїку, в т. ч. – антикомуністичну. Інші, як Росія, Білорусь чи незнана республіка Придністров'я, залишилися з радянським топонімічним текстом, у який внесли незначні корективи. Україна останньою із країн Східної Європи, які пішли цим шляхом, теж розпочала декомунізацію топонімічного меседжу: спочатку у 2014 р., остаточно – у 2022 р. Повномасштабне вторгнення РФ підштовхнуло до того, що в Україні, крім декомунізації, відбувається дерусифікація топонімічного тексту, – «пушкінопод» у широкому сенсі слова. Паралельно з цим Росія проводить перейменування на окупованих територіях України: повертає радянські топоніми та впроваджує нові сенси, пов'язані зі «спецоперацією» та Z-ідеологією. На фоні російсько-української війни у багатьох країнах світу перейменування топонімів на честь України (зокрема вулиць,

на яких розташовані російські посольства), є способом виявити солідарність із Україною та формою інформаційної війни проти Росії.

Третю главу монографії **«Медіадискурс війни в Україні»** розпочинає дослідження Мар'яна Житарюка **«Професійний обов'язок журналіста і громадянський обов'язок воїна в умовах війни за незалежність України»**, присвячене і чинним журналістам (українським та закордонним), і солдатам та офіцерам, що залишили редакції і студії й обрали поля боїв, живим і полеглим. На переконання автора, справжніми героями, по-перше, є всі медійники, які прагнуть донести правду світові про російську агресію в Україні: журналісти, фотокореспонденти, оператори, блогери-очевидці, фіксери, акредитовані українською владою, а не російськими інституціями чи адміністраціями на захоплених і не визнаних світовою спільнотою територіях, по-друге, ті журналісти, які виконують громадянський обов'язок і захищають рідну землю від московської орди зі зброєю в руках. На основі даних з відкритих джерел, М. Житарюк намагався у цій розвідці згадати загиблих журналістів у періоди АТО-ООС, з 24.02.2022 р., зокрема, випускників факультету журналістики: Василя Кіндрацького, Тараса Матвіїва, Валентина Присіча, Євгена Гулевича, Андрія Кришталя, Вадима Кофтунова, Романа Рязських, Романа Панькевича, Андрія Дусана, Богдана Маркевича.

У розділі **«Стратегічні наративи ЗМІ в умовах російсько-української війни: динаміка інформаційного спротиву»** Тетяна Хоменко звертає увагу на основні аспекти сучасної війни, в якій інформаційна стратегія України має спрямовуватися на об'єднання суспільства у спротиві російським пропагандистським наративам, оскільки російсько-українська війна – це не лише збройний конфлікт, але й боротьба за інформаційний простір. Тобто, можна стверджувати, що сьогодні відбувається наративна війна. У ній зіткнулися наративи і шаблони, під які російські пропагандисти «підганяють» маніпулятивні історії, симулякри, нав'язую-

чи свої версії реальності (розіп'ятий хлопчик, захист російськоомовного населення, денацифікація, бандерівці та ін.), і контент українських медіа, семантична структура якого має сприяти консолідації українців і підтримці України у світі (культура України, боротьба за свободу та незалежність, демократія, європейський вибір, героїзм українського народу).

У розділі **«Тематично-змістовий огляд періодичної преси в умовах російсько-української війни (на прикладі газет Донеччини та Чернігівщини)»** Мар'ян Лозинський досліджує публікації двох локальних (районних) газет Донеччини («Вперед», м. Бахмут і «Зоря», м. Лиман) та однієї обласної («Вісник», м. Чернігів). Автор зазначає, що журналісти локальних видань своїми газетними матеріалами намагаються об'єднати духовні, моральні сили, щоб підняти віру в мешканців у повернення рідного краю Лиманщини в лоно Батьківщини-України. У цьому оглядовому зрізі М. Лозинський доходить до висновку, що друкована преса в прифронтових районах Донеччини та Чернігівщини в умовах російсько-української війни є важливим носієм українського інформаційного фронту. Українські медіа Чернігівщини, Донеччини, Херсонщини неймовірно цінні, адже розповідають про події в Україні одразу з «гарячих точок», чим допомагають дізнатися про героїчні сторінки нової історії українського війська, волонтерів тощо. Отже, журналістська діяльність дуже небезпечна, а ціна інформації – надзвичайно висока.

Мар'ян Житарюк

INTRODUCTION

The Russian-Ukrainian war, which grew from hybrid forms into open aggression in 2014 and a full-scale invasion in 2022, forced the Ukrainian authorities, representatives of European and world leaders to rethink geopolitical challenges and strategies, and Ukrainian and foreign journalists to cover it.

During this time, a lot of events and publications have occurred, some of which the lecturers of the Department of Foreign Press and Information (M. Zhytariuk, Y. Los, T. Lylo, T. Khomenko, Y. Melnyk, A. Melnyk, T. Balda and S. Smirnov), as well as the acting head of the Department of Theory and Practice of Journalism M. Lozynskyi, tried to comprehend and organize within the framework of the implementation of the scientific topic «Problems of Modern Foreign Journalism in the Context of Axiological Dominants» (state registration number: 0121U110156).

The monograph of the team of authors **«Media Discourse of War: Ukrainian and Foreign Experience»**, in addition to the preface, conclusions and bibliography, has three chapters: **«Historical and Socio-Political Preconditions of the Existential War in Ukraine»**; **«Media discourse of the russian-Ukrainian war abroad»**, **«Media Discourse of War in Ukraine»**.

The authors of the first chapter (Taras Balda, Yosyp Los, Taras Lylo and Serhii Smirnov) studied: the Ukrainian issue in US domestic and foreign policy through the prism of Ukrainian diaspora publications; the genocide of modern Russia; the book 'Russia in 1839' by Astolphe de Custine as a key to understanding modern Russia); information security of Ukraine in documents, events, and dates.

The authors of the second chapter of the monograph (Andrii Melnyk and Yuri Melnyk) present the perception of the Russian-Ukrainian war in American conservative journalism and the propaganda function of place names in Eastern Europe (communisation, decommunisation, the Russian-Ukrainian war).

In the third chapter of the monograph (Marian Zhytariuk, Tetiana Khomenko, Marian Lozynskyi), the authors reflect on the professional duty of a journalist and the civic duty of a soldier in the context of the war for Ukraine's independence; outline the strategic narratives of the media in the conditions of the Russian-Ukrainian war through the dynamics of information resistance; and provide a thematic and content review of the periodical press in the context of the Russian-Ukrainian war (on the example of newspapers in Donetsk and Chernihiv regions).

In his research paper **«The Ukrainian Issue in the US Domestic and Foreign Policy through the Prism of Ukrainian Diaspora Publications»**, Taras Balda analyzed the US Administration's attitude to Ukrainian issues at different times and outlined a number of reasons and consequences of such behavior, in particular, the level and scope of the US support for Ukraine, which does not satisfy both the leadership of our country and many ordinary citizens who rightly believe that such assistance is not enough to win this war. According to T. Balda, the US indecision and support for Ukraine through «buts» are due to certain trends in the Ukrainian issue that have been formed in the White House for decades. The author came to this conclusion based on an analysis of the US foreign and domestic policy on the Ukrainian issue in general and the Russian-Ukrainian war in particular through the prism of Ukrainian diaspora publications. T. Balda notes that the authors of Ukrainian magazines objectively and carefully analyzed the statements and appeals made by leading US officials and presidential candidates during the election race, comparing them with real political steps and actions.

In the section of the monograph **«The Limits of Knowledge: Something About the Genocide which Modern Russia is Committing...»**, Yosyp Los examines the trends in the journalistic analysis of relations between Russia and Ukraine as a result of the total aggression of the Putin regime. According to the professor, human consciousness cannot always objectively comprehend the long-term consequences of the intervention of an individual or state structures in the supposedly polished world agenda. Due

to the politicking of Putin's Russia, knowledge as a force has lost its primary meaning. Experts, in particular, Oleksandr Mykhed, who evaluate the criminal actions of the modern Horde against Ukraine on the basis of many factors, correctly use the concept of «genocide».

«The state that can exist only by conquest «Custine s «russia in 1839» as the key to understanding of modern russia») is a section of the monograph written by Taras Lylo. The author determines and analyzes the main features of Russian character and the way of life presented in the travel writing of the French aristocrat Marquis Astolphe de Custine, which were published in the book «Russia in 1839». The researcher focuses on the Custine's biography, the motivation for the visit and the writing of the book based on his observations. In particular, it is about how a journalist should resolve the internal conflict between gratitude (the French writer was hospitably received in Russia) and the obligation to tell the truth. Special attention is paid to the contrasts between the expectations of the French Marquis who went to Russia in search of additional arguments in favor of absolute monarchy, and what he saw in several Russian cities (St. Petersburg, Moscow, Yaroslavl).

By studying the image of Russia in the middle of the 19th century, Taras Lylo tried to determine the dynamics/statics of Russians' value orientations over the past two hundred years and find out how much modern Russia resembles Russia during the time of Tsar Nicholas I. The author also provides information on the main receptions of Custine's work in French society and in Russia, where the book was banned. The reaction to the book of some famous Ukrainians who lived at that time in the Russian Empire and in the West is also pointed out.

The section of the monograph **«Information security of Ukraine (documents, events, dates)»** written by Serhii Smirnov shows the genesis of the concept of hybrid war, its information component and ensuring information security in official documents. This approach illustrates how difficult it is for a long time to realize the importance of information and information se-

curity in Ukraine. The doctrine of information security of Ukraine was adopted in 2017, in the third year of the war - after the annexation of Crimea and the occupation of part of the territory in the Donetsk and Luhansk regions. The author shows changes in the understanding, tasks and goals of «information security» as a state policy based on official documents adopted since 1991. The chronology of the documents and their main characteristics are combined with the main critical events of the modern history of Ukraine, Russian-Ukrainian relations and events in the Russian Federation. This allows us to reveal the transformation of the concept of information security in the context of events, current interests, and demonstrates the level of awareness of the state and citizens of their own subjectivity at home and in the world.

The second chapter of the monograph **«Media discourse of the russian-Ukrainian war abroad»** begins with Andrii Melnyk's article **«From None of Our Business to Moral Duty: Perception of the Russian-Ukrainian War in American Conservative Journalism»**. The researcher emphasizes that it is difficult to deny the influence of American public intellectuals on the formation of political strategies. This is especially noticeable in the field of foreign policy. The Russian-Ukrainian war has become a topic of much commentary from representatives of various US political groups. From the first days of the full-scale invasion, the views of far-right and far-left authors who questioned conventional narratives, expressed skepticism about aid to Ukraine, and justified Russian aggression caused particular resonance. These views were often picked up and spread by Russian propaganda, which sought to undermine support for Ukraine from its Western allies.

Andrii Melnyk offers an overview of the comments of influential American conservative intellectuals on the causes and course of the Russian-Ukrainian war. The attention to this topic is primarily due to the fact that at the end of 2024, conservative figures in the United States, namely representatives of the Republican Party, gained a majority in both houses of Congress, and Donald Trump became president for the second time. Therefore, in the chapter,

the author examines the views of both those conservative intellectuals who blame the war on Western expansionism and value degradation and express skeptical statements about American aid to Ukraine (Jordan Peterson, John Mearsheimer, Patrick Buchanan), and those who advocate aid to Ukraine for pragmatic reasons (Ben Shapiro) and for reasons of protecting Western values and the liberal world order (Jonah Goldberg, Robert Kagan).

In the section **«The Propaganda Function of Toponyms in Eastern Europe (Communization, Decommunization, Russian-Ukrainian War)»** Iurii Melnyk attempted to consider the toponymic text of Eastern European countries from the point of view of propaganda. The author took into account three turning points in the history of the region: communization (mainly after 1945), decommunization (1989-91) and the Russian-Ukrainian War (since 2014 and with particular intensity since 2022). The countries of Eastern Europe chose different paths of development after they gained freedom. Some, like the Czech Republic, Poland or Estonia, reoriented their toponymic texts from promoting communist ideas and glorifying communist heroes to a fundamentally new propaganda message, mainly focused on national values, national heroics, including the anti-communist one. The rest, like Russia, Belarus or the unrecognized republic of Transnistria, remained with the Soviet toponymic text, to which they made minor adjustments.

Ukraine, being the last of the Eastern European countries to follow this path, also began the decommunization of its toponymic message: first in 2014, and definitely in 2022. The full-scale invasion of the Russian army pushed Ukraine to the point that, in addition to decommunization, there is also a derussification of the toponymic text taking place — the «Pushkinopad» in the broad sense of the word. In parallel, Russia is renaming the occupied territories of Ukraine: returning Soviet toponyms and introducing new meanings associated with the «special operation» and the Z-ideology. Against the backdrop of the Russian-Ukrainian war in many countries of the world, renaming toponyms in honor of Ukraine (in particular, streets where Russian embassies are loca-

ted) is a way to show solidarity with Ukraine and a form of information warfare against Russia.

The third chapter of the monograph «**Media Discourse of the War in Ukraine**», begins with the study «**Professional Duty of a Journalist and Civic Duty of a Soldier in the War for Ukraine's Independence**» by Marian Zhytariuk, dedicated to both active journalists (Ukrainian and foreign), and soldiers and officers who left their newsrooms and studios and chose the battlefields, to the alive and the dead.. In the author's opinion, the real heroes are, firstly, all media professionals who strive to convey the truth to the world about the Russian aggression in Ukraine: journalists, photojournalists, cameramen, eyewitness bloggers, fixers accredited by the Ukrainian authorities, and not by Russian institutions or administrations in the territories occupied and not recognized by the world community, and secondly, those journalists who fulfill their civic duty and defend their native land from the Moscow horde with weapons in their hands. Based on data from open sources, M. Zhytariuk tried to mention in this investigation the journalists who died during the ATO-JFO periods, starting from 24 February 2022, in particular, graduates of the Faculty of Journalism: Vasyl Kindratskyi, Taras Matviyiv, Valentyn Prysich, Yevhen Gulevych, Andrii Kryshtal, Vadym Koftunov, Roman Ryazhskyi, Roman Pankevych, Andrii Dusan, Bohdan Markevych.

In the section «**Strategic media narratives in the context of the Russian-Ukrainian war: the dynamics of information resistance**», Tetyana Khomenko draws attention to the main aspects of the current war, in which Ukraine's information strategy should be aimed at uniting society in resistance to Russian propaganda narratives since the Russian-Ukrainian war is not only an armed conflict but also a struggle for information space.

So, we may assert that a narrative war is taking place today. It involves a clash of narratives and templates that Russian propagandists use to «adjust» manipulative stories and simulacra by imposing their own versions of reality (crucified boy, protection

of the Russian-speaking population, denazification, Banderites, etc.), and the content of Ukrainian media, the semantic structure of which should help consolidate Ukrainians and support Ukraine in the world (Ukrainian culture, struggle for freedom and independence, democracy, European choice, heroism of the Ukrainian people).

In the section **«Thematic and content review of the periodical press in the conditions of the russian-Ukrainian war (on the example of newspapers of Donetsk and Chernihiv regions)»** Maryan Lozynskyi examines the publications of two local (district) newspapers of Donetsk region («Vpered», Bakhmut city and «Zorya», Lyman city) and one regional newspaper («Visnyk», Chernihiv city). The author notes that journalists of local publications, through their newspaper materials, are trying to unite spiritual and moral forces in order to raise the faith of the residents in the return of their native land of Lyman region to Motherland-Ukraine. In this overview, M. Lozynskyi concludes that the printed press in the front-line areas of the Donetsk and Chernihiv regions in the conditions of the russian-Ukrainian war is an important carrier of the Ukrainian information front. Ukrainian media of the Chernihiv, Donetsk, and Kherson regions are incredibly valuable, because they tell about events in Ukraine directly from the «hot spots», which helps to learn about the heroic pages of the new history of the Ukrainian army, volunteers, etc. Therefore, journalistic activity is very dangerous, and the price of information is extremely high.

Marian Zhytariuk

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Медіадискурс війни: український та закордонний досвід

Монографія

Науковий редактор, упорядник – *проф. Мар'ян Житарюк*

Технічне опрацювання і верстка – *Ігор Полянський*

Художнє оформлення обкладинки – *Мар'ян Житарюк*

Тексти подано в авторській редакції

Формат 60×84 1/16. Умовн. друк. арк. 18,5.

Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач:

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції: Серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.

Media discourse of war: Ukrainian and foreign experience: monograph / [Marian Zhytariuk, Taras Balda, Taras Lylo and others]; scientific ed., arrangement, introduction, conclusions by prof. M. Zhytariuk. Web version. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv, 2025. 296 p.

ISBN 978-617-10-0904-2

The monograph analyzes the historical background of the Russian-Ukrainian war, in particular through the prism of international politics, specific examples of information resistance, the genesis of information security, the importance of mass media in shaping public opinion based on national and foreign experience, and proposes new approaches to understanding information warfare.

The monograph may be of interest to scholars, practicing journalists, students, politicians and anyone interested in a deeper understanding of the role of the information environment in the context of Russia's current aggression against Ukraine.

УДК 070.447(477+100):355.4"20"